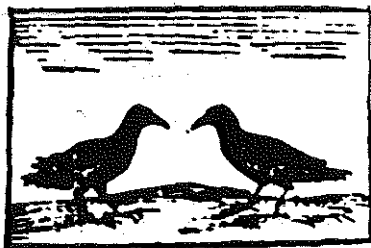

Αιγυπτιακή Ιδεογραφία – Ιερογλυφικά

Όπως είναι γνωστό, προϊστορικά η γραφή εγίνετο κυρίως με σύμβολα ή παραστάσεις τα οποία οι αρχαίοι κατέγραφαν σε όστρακα, ξύλα, πέτρες, πήλινα αγγεία ή στους περίφημους παπύρους. Με τον τρόπο αυτό οι αρχαίοι εσυνηθούσαν να καταγράφουν τις σκέψεις τους και τα διάφορα πράγματα που χρησιμοποιούσαν στην καθημερινή τους ζωή.

Πρώτοι από τους αρχαίους που επενόησαν αυτό το είδος γραφής περί την 4η χιλιετηρίδα π.χ. ήσαν οι Αιγύπτιοι οι οποίοι για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούσαν ένα είδος εικονογραφής η οποία απεικόνιζε έννοιες ωρισμένων φαινομένων ή καταστάσεων καθώς επίσης την απλή ζωγραφική, όταν ήθελαν να περιγράψουν διάφορα όντα ή αντικείμενα.

Για παράδειγμα όταν ήθελαν να περιγράψουν το γάμο εξωγράφιζαν ένα ζευγάρι από δυο κορώνες τις οποίες έβαζαν να αντικρύζει η μία την άλλη.

Με την παράσταση αυτή οι αρχαίοι Αιγύπτιοι ήθελαν να αποδώσουν την μεγάλη σημασία που έχει ο γάμος για τον άνθρωπο, γιατί, όπως είναι γνωστό, τα πτηνά αυτά συνήθως γεννούν μόνον δυο αυγά, ένα αρσενικό και ένα θηλυκό τα οποία από της γέννησής τους ζευγαρώνουν και μένουν πάντοτε μαζί μέχρι θανάτου. Εαν δε, όπως σπανίως συμβαίνει, τα πτηνά αυτά γεννήσουν δυο αρσενικά ή δυο θηλυκά η φύση θα τα βοηθήσει να βρουν τελικά τον αντίστοιχο σύντροφό τους και θα μείνουν για πάντα μαζί μέχρι που να αποθάνουν.

Στην περίπτωση της διατύπωσης των διαφόρων όντων ή αντικειμένων, αυτό ήταν

πολύ εύκολο, γιατί εκρησιμοποιούσαν την απλή ζωγραφική για να τα απεικονίσουν π.χ. ο άνθρωπος επαρουσιάζετο με εικόνα ανθρώπου, ο ήλιος με εικόνα ηλίου, το τόξον με εικόνα τόξου και ούτω καθ' εξής.

Υπολογίζεται ότι με την εξέλιξη, η ιδεογραφία είχε πλησιάσει τα 700 ιδεογράμματα ενώ η περιγραφή όντων και αντικειμένων μέσω της ζωγραφικής ήταν πολύ ποικίλη. Όμως με την επαφή τους με άλλους λαούς και για να ικανοποιήσουν την επιθυμία τους για περισσότερες γνώσεις, οι αρχαίοι Αιγύπτιοι δεν άργησαν να καταλάβουν ότι το σύστημα αυτό εχρειάζετο να εμπλουτισθεί με λέξεις για να αντιμετωπίσουν τις αυξανόμενες γλωσσικές τους ανάγκες. Γι' αυτό άρχισαν σιγά-σιγά να προσθέτουν διάφορους παραλληλισμούς εικόνων για να εκφράσουν συλλαβές λέξεων, φθόγγους (ήχους) και σύμφωνα - τα φωνήεντα δεν διευτυώνοντο. Αυτό κατέστησε το γραφικό σύστημα ακόμη πιο δύσκολο αφού για τη διατύπωση μιας απλής λέξης εχρειάζετο σειρά εικόνων η οποία να δίδει όλα τα σύμφωνα και τους φθόγγους που την αποτελούσαν.

Σύμφωνα με τους ειδικούς το σύστημα αυτό το οποίο ελειτούργησε περί τις τέσσερις χιλιετηρίδες εγκατελείφθη τελείως από τους απογόνους των Αιγυπτίων, τους Κόπτες περί τον 4ο αιώνα μ.Χ. Αυτοί, όπως είναι γνωστό, υιοθέτησαν το Ελληνικό αλφάβητο το οποίο βρήκαν πολύ πιο απλό, εύκολο στη γραφή του.

Από το ιδεογραφικό σύστημα το μόνο που επέζησε είναι η Κινέζικη γραφή καθώς επίσης το αραβικό αριθμητικό σύστημα, το οποίο εξακολουθεί να χρησιμοποιείται μέχρι σήμερα από όλον τον κόσμο.

Με το μυστήριο της ιερογλυφικής ασχολήθηκαν και εξακολουθούν να ασχολούνται πολλοί ερευνητές. Ανάμεσα σε αυτούς που είχαν μεγάλη επιτυχία ήταν ο Γάλλος Ζιάν Σαμπολιόν (1822). Αυτός κατάφερε με τη βοήθεια των κυρίων ονομάτων να αποκρυπτογραφήσει την επιγραφή της περι-

φημης στήλης της Ροζέττας που ήταν γραμμένη σε τρεις γλώσσες. Στην ιερογλυφική, τη δημοτική ιερογλυφική και την Ελληνική. Η επιγραφή αυτή που αφορούσε ψήφισμα των ιερέων της Μέμφιδας προς τιμή του Πτολεμαίου του Επιφανούς (204-181π.Χ.) έδωσε το κλειδί για τη αποκρυπτογράφηση αρκετών άλλων παλαιότερων κειμένων μέχρι την εποχή του Μωυσή (1500 π.Χ.).

Ένας άλλος ερευνητής που είχε ακόμη μεγαλύτερη επιτυχία στην έρευνα του ήταν ο Ώρος Απόλλων ο Νειλώς ο οποίος έζησε τον 5ον αιώνα μ.Χ. Ο ερευνητής αυτός ασχολήθηκε κυρίως με την αποκρυπτογράφηση της ιδεογραφίας και ένα μεγάλο μέρος του έργου του - περί τις 500 εικόνες ανευρέθη και εξετυπώθη σε βιβλίο στη Ρώμη περί τα τέλη του 16ου αιώνα.

**ΜΕΓΑΣ ΩΡΟΣ
ΑΠΟΛΛΩΝ ΑΠΟΚΡΑΤΗ
ΕΥΓΙΑΤΟΣ ΤΩ
ΦΕΡΟΥΝΤΙ.**

Άλλα έργα του μεγάλου αυτού ερευνητού ο οποίος έδίδαξε στην Αλεξάνδρεια και την Κωνσταντινούπολη, επί Θεοδοσίου του Αυτοκράτορα αφορούν διάφορες μελέτες που έκαμε για τα έργα του Σοφοκλή, του Αλκαίου και του Ομήρου.

Από το έργο του για την Αιγυπτιακή Ιερογλυφική το οποίο είναι διατυπωμένο στην αρχαία Ελληνική και την Λατινική παίρνουμε μερικά απλά παραδείγματα για να δώσουμε στους αναγνώστες μας μια γεύση του τρόπου με τον οποίον οι αρχαίοι εξέφραζαν τις σκέψεις τους.

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι εθεωρούσαν τη γνώση σαν την ίδια τη ζωή. Την διέτυπωναν με εικόνα μύρμηκα γιατί το έντομο αυτό αντιλαμβάνεται και προαισθάνεται τα πάντα. Ξέρει για παράδειγμα που να βρει την τροφή που του χρειάζεται για να επιβιώσει όπου και να την κρύψουμε, ξέρει που να την φυλάξει για να αντιμετωπίσει τις ανάγκες του χειμώνα και είναι πάντοτε ένα αλάνθαστο έντομο.

Απεικόνιση του αδύνατου

Για να περιγράψουν το αδύνατο οι αρχαίοι έβαζαν δυο πόδια ανθρώπου στο νερό για να περιπατήσει. Ένας άλλος τρόπος που είχε ακριβώς την ίδια σημασία ήταν ένας ακέφαλος άνθρωπος που τον έβαζαν και πάλι να περιπατήσει. Επειδή και τα δυο παραδείγματα είναι αδύνατα, ευλόγως εχρησιμοποιούσαν την εικόνα αυτή για να περιγράψουν το ακατόρθωτο.

Αυτοθεραπεία

Για να αποδώσουν την αυτοθεραπεία του ανθρώπου εζωγράφιζαν φάσσαν να κρατεί δάφνη. Και τούτο διότι το πτηνό αυτό όταν αρρωστήσει κόβει ένα μικρό κλωνάρι δάφνης το οποίο βάζει στη φωλιά του και αυτοθεραπεύεται.

Ηλίαση

Για να απεικονίσουν την ηλίαση η οποία προσβάλλει τον άνθρωπο και αποθνήσκει εζωγράφιζαν κύνθαρο ο οποίος τυφλούμενος από τον ήλιο τελικά αποθνήσκει.

Η Αγάπη προς τους γονείς

Για να περιγράψουν την αγάπη που πρέπει να τρέφουμε προς τους γονείς μας εζωγράφιζαν δυο πελαργούς διότι τα πτηνά αυτά συνηθίζουν να μένουν πάντοτε με τους γονείς τους προσφέροντας τους

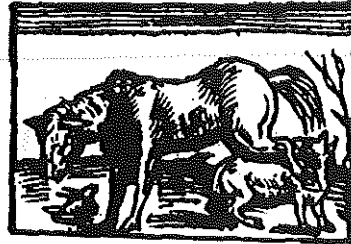
τροφή και συντροφιά μέχρι που να αποθάνουν.

Εξιλέωση

Για να περιγράψουν την εξιλέωση εζωγράφιζαν ταύρο δεμένο με κλώνους αγριοσυκής. Και τούτο διότι όταν ο ταύρος εχρησιμοποιείτο για όργωση εδένετο με αγριοσυκή για να εξημεροúται.

Απεικόνιση της έκτρωσης ή αποβολής

Για να περιγράψουν την έκτρωση ή την αποβολή της γυναίκας εζωγράφιζαν φοράδα να πατά λύκον. Και τούτο διότι όταν η φοράδα πατήσει λύκον γίνεται τόσο ευαίσθητη ώστε να κάμνει αμέσως αποβολή το δε πατήμά της επί του ζώου αυτού δεν αφήνει κανένα ίχνος πάνω στον λύκο.

Για να αποδώσουν την σωματική δύναμη και ευρωστία του ανθρώπου εξωγράφιζαν το πρόσωπο και τα μπροστινά του μέλη διότι αυτά τα μέλη του σώματος του ζώου αυτού είναι τα πλέον σθεναρά.

Απεικόνιση της Αιγύπτου

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι απεικόνιζαν την πατρίδα τους ζωγραφίζοντας θυμιατήριο να καίεται και επάνω έβαζαν καρδιάν ζηλότυπου ανθρώπου. Με αυτό ήθελαν να πουν ότι όπως η καρδιά του ζηλότυπου πυρούται ακατάπαυστα έτσι και η Αίγυπτος θερμαίνεται συνεχώς αλλά δια της θερμότητας ζωογονεί τα πάντα και η επιθυμία της χώρας αυτής είναι να προπορευείται των άλλων χωρών στα γράμματα και τις τέχνες.

Αγνότης

Για να αποδώσουν την αγνότητα ενός ανθρώπου εξωγράφιζαν πυρ και ύδωρ διότι με τα στοιχεία αυτά της φύσης επιτελείται πλήρης καθαρισμός.

Παιδεία

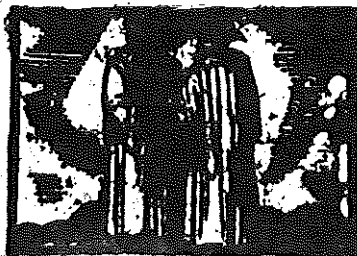
Δια να απεικονίσουν την παιδεία εξωγράφιζαν τον ουρανό να ρίπτει δρόσον και έλεγαν ότι με τον ίδιο τρόπο που η δρόσος καθαρίζει και αναζωογονεί όλα τα φυτά ενώ δεν ωφελεί σε τίποτε τα σκληρά προϊόντα της φύσης (βουνά, πέτρες, ξύλα) έτσι είναι και η παιδεία προς τον άνθρωπο. Γιατί ενώ

η παιδεία είναι κοινή για όλους τους

ανθρώπους οι μεν ευφυείς την δέχονται σαν δρόσον οι δε μη νουνεχείς αρνούνται να την δεχθούν.

Απεικόνιση της ομόνοιας και της ειρήνης

Το πρόβλημα της ομόνοιας και της ειρήνης απασχολούσε τον άνθρωπο από αρχαιότατων χρόνων. Για να απεικονίσουν αυτά τα πολύτιμα στοιχεία της ζωής, οι αρχαίοι Αιγύπτιοι εσυνήθιζαν να ζωγραφίζουν δυο σεβάσιμους και σοφούς ανθρώπους να συνομιλούν μεταξύ τους με πολύ μεγάλη σοβαρότητα.

Συμπερασματικά θα πρέπει να τονίσουμε ότι ο αρχαίος Αιγυπτιακός πολιτισμός έδιδε μεγάλη σημασία στους νόμους και τις ικανότητες της φύσης. Επίσης θα πρέπει να προσθέσουμε ότι οι πολιτισμοί που ακολούθησαν εδέχθησαν αρκετά από τα διδάγματα της Αιγυπτιακής φιλοσοφίας τα οποία αφού εκαλλιέργησαν μας τα μετέδωσαν στον σύγχρονο μας πολιτισμό.

A.M. Δημητριάδης